

УДК 336.02(477)

JEL Classification: E69, H61

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-4.92.13>

**Тетяна Канєва**, д.е.н., професор,  
<https://orcid.org/0000-0001-9847-0948>

**Анна Галабурда**, аспірантка,  
<https://orcid.org/0000-0003-2688-4775>

Державний торговельно-економічний університет,  
м. Київ

## **ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

### *Анотація*

**Актуальність. Постановка проблеми.** Економічний потенціал держави є основою для сталого розвитку соціально-економічного середовища. Фінансова політика – складова частина економічної політики держави, яка спрямована виконання державою своїх функцій та забезпечення суспільства необхідними соціальними гарантіями. Вона залежить від зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на фінансовий механізм і прийняття управлінських рішень. Фінансова політика є складним та багатокomпонентним явищем, що спрямоване на забезпечення діяльності органів всіх рівнів влади. Сьогодні дуже важливим є питання дослідження механізму фінансової політики та розроблення шляхів його удосконалення, які будуть позитивно впливати на рівень розвитку фінансового сектору. Пошук шляхів удосконалення фінансової політики на сучасному етапі розвитку економіки потребує постійного аналізу та вивчення, з метою коригування фінансового механізму у відповідь на зовнішні та внутрішні фактори.

**Мета дослідження** полягає у розкритті сутності фінансової політики, дослідження сучасного стану фінансової політики держави та аналіз тенденцій її розвитку.

**Методологія.** У процесі вивчення питань дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: системний, структурний, порівняння, якісного та кількісного аналізу, наукового абстрагування і синтезу.

**Результати.** У статті розглянуто стан і перспективи розвитку фінансової політики держави під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Проаналізовано виклики, перед якими постала економіка та шляхи їх подолання. Досліджено законодавчу базу, яка удосконалила механізм фінансової політики. **Практичне значення.** Охарактеризоване поняття фінансової політики та її механізму дозволить ширше зрозуміти її сутність. Проаналізовані статистичні показники та нормативно-правові документи допоможуть оцінити стан фінансової політики і у подальшому досліджувати шляхи для її удосконалення. **Перспективи подальших досліджень.** Сучасний стан фінансової політики держави потребує проведення додаткових досліджень. Зміни у фінансовому механізмі держави відбуваються під впливом світової економічної ситуації та введенням воєнного стану на території України. З моменту повномасштабного вторгнення країни-агресора, що зумовило прийняття урядом рішення щодо воєнного стану, виникла

необхідність розроблювати новий механізм фінансової політики, який передбачає пошук додаткових джерел наповнення бюджету держави, перегляд раніше прийнятих нормативно-правових актів та залучення міжнародної фінансової допомоги. В умовах війни надзвичайно важливо ефективно використовувати інструменти фінансової політики з метою підтримки соціально-економічного становища, забезпечення обороноздатності та фінансового потенціалу країни.

*Ключові слова:* фінансова політика, фінансова система, фінансовий механізм, бюджет, бюджетна політика, податкова політика.

*Кількість джерел: 15; кількість таблиць: 1.*

**Tetiana Kaneva**, Doctor of Economics, Professor,  
*<https://orcid.org/0000-0001-9847-0948>*  
**Anna Halaburda**, Postgraduate Student,  
*<https://orcid.org/0000-0003-2688-4775>*  
State University of Trade and Economics, Kyiv

## **FINANCIAL POLICY OF UKRAINE IN MODERN CONDITIONS**

### *Summary*

The article is devoted to revealing the essence of financial policy, researching the current state of the state's financial policy and analyzing trends in its development. Financial policy is a complex and multi-component phenomenon aimed at ensuring the activities of bodies at all levels of government. In today's conditions, it is important to research the actual instruments of financial policy formation and ways of its improvement, which will effectively influence the development of the financial mechanism. The search for ways to improve financial policy at the current stage of economic development requires constant analysis and study in order to adjust the financial mechanism in response to external and internal factors. Since the full-scale invasion of the aggressor country on the territory of our state, there has been a need to develop a new mechanism of financial policy, which involves the search for additional sources of filling the state budget, revision of previously adopted normative legal acts and attraction of international financial assistance.

The authors of the article considered the state and prospects for the development of the state's financial policy under the influence of external and internal factors. The challenges faced by the economy and ways to overcome them are analyzed. The legislative framework that will improve the mechanism of financial policy has been studied.

*Keywords:* financial policy, financial system, financial mechanism, budget, budgetary policy, tax policy.

*Number of sources – 15; number of tables – 1.*

**Постановка проблеми.** Економічна потужність і фінансова безпека держави є підґрунтям для соціально-економічного розвитку

суспільства. Фінансова політика країн як з розвинутою, так і з трансформаційною економікою повинна враховувати сучасні тенденції світового ринку. Враховуючи всі зовнішні та внутрішні ризики, які постають перед урядом сьогодні і впливають на прийняття управлінських рішень у сфері державних фінансів, необхідно формувати фінансову політику країни адаптивною та гнучкою. Фінансова політика є складним та багатокомпонентним явищем, що спрямоване на забезпечення діяльності органів всіх рівнів влади.

У сучасних умовах важливо досліджувати актуальні інструменти формування фінансової політики та шляхи її удосконалення, які будуть дієво впливати на розвиток фінансового механізму.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Над дослідженням сутності фінансової політики країни, особливостей її формування, взаємодію основних інструментів фінансового механізму, державне регулювання фінансового середовища та аналізу його стану постійно працюють вітчизняні вчені. Серед яких варто виділити І. Чугунова, І. Запатріну, В. Федосова, С. Юрія, М. Пасічного та ін.

Пошук шляхів удосконалення фінансової політики на сучасному етапі розвитку економіки потребує постійного аналізу та вивчення, з метою коригування фінансового механізму у відповідь на зовнішні та внутрішні фактори.

**Формулювання цілей.** Метою даної статті є розкриття сутності фінансової політики, дослідження стану фінансової політики держави та аналіз тенденцій її розвитку.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Фінансова політика займає центральну позицію у системі економічних відносин і відіграє значну роль у процесі розвитку суспільства. Саме від обраної фінансової політики та стратегії залежить виконання державою покладених на неї функцій, управління галузями економіки та національним виробництвом, реалізації поставлених завдань і соціальних гарантій.

В економічній літературі безліч підходів до визначення сутності фінансової політики. Науковцями присвячується багато досліджень з метою вивчення сутності фінансової політики та шляхів її адаптації до економічних чинників, адже вона постійно змінюється під

впливом великої низки зовнішніх та внутрішніх факторів. Зокрема, В. Федосов та С. Юрій трактували фінансову політику держави як сукупність заходів держави з організації та використання фінансів для забезпечення соціально-економічного розвитку держави. Головною метою якої є оптимальний розподіл ВВП між галузями економіки та населенням [1].

І. Запатріна визначала, що фінансова політика є елементом забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Науковець зауважила, що вирішальним для формування фінансової політики держави є визначення таких її параметрів, як розмір держави (частка перерозподілу ВВП через видатки державного бюджету і позабюджетні фонди), дефіцит бюджету, та частка державного та гарантованого державою боргу у ВВП [2, с. 59-73].

У праці І. Чугунова зазначено, що фінансова політика є вагомим інструментом забезпечення соціального розвитку. Підвищення її результативності ґрунтується на збалансуванні інтересів держави, місцевого самоврядування, суб'єктів економіки, соціальних груп та кожної особи для реалізації основної цілі соціального розвитку – досягнення такої якості життя населення, що узгоджується з певним рівнем світових стандартів, станом національної економіки, рівнем науково-технологічних досягнень, моделлю фінансової архітектоніки та сформованими фіскальними, інвестиційними, монетарними, інституційними умовами [3, с. 88-89].

А. Чорновол та Т. Томнюк досліджували сучасний інструментарій державної фінансової політики України в умовах пандемії та визначили необхідні коригуючі заходи щодо підвищення його ефективності [13, с. 27].

Узагальнюючи зазначені наукові погляди, можна зробити висновок, що фінансова політика – це комплекс взаємопов'язаних дій держави, які спрямовані на формування фінансового механізму і через інструменти впливу регулюють розвиток соціально-економічного середовища суспільства. Зв'язок між державними інституціями та суб'єктами господарювання відображає рівень розвитку ринкових відносин та процесу розширеного відтворення.

Фінансова політика – складний і відповідальний процес, який включає в себе такі політики, як: бюджетну, податкову, грошово-кредитну, інвестиційну, валютну, страхову, амортизаційну, митну, управління фінансами та фінансовий контроль. Кожна з них застосовує інструменти регулювання фінансового механізму і є невід’ємним елементом у процесі регулювання макроекономічної стабільності й ефективності розподілу фінансових ресурсів.

Головною метою фінансової політики є підвищення рівня суспільного добробуту шляхом оптимального розподілу ВВП між соціальними групами населення, галузями економіки, окремими територіями. Реалізація державних програм та їх фінансування є основним завданням фінансової політики. Саме тому перед державою постає вирішення наступних стратегічних завдань:

- формування максимально можливого обсягу фінансових ресурсів, що надходять у розпорядження держави;
- забезпечення раціонального розподілу фінансових ресурсів між галузями, сферами економіки і регіонами;
- концентрація фінансових ресурсів на найважливіших напрямках економічного і соціального розвитку;
- створення ефективної системи управління фінансами держави і інших суб'єктів економічних відносин [4, с.69].

На розвиток фінансової системи України останніми роками здійснювали вплив як екзогенні негативні фактори, так і ендогенні. Важливими завданнями постали розробка і впровадження системного моніторингу макроекономічних дисбалансів, що сприятиме підвищенню якості оцінювання макроекономічних та фіскальних ризиків, створенню єдиної інформаційної бази для ухвалення управлінських рішень та виробленню заходів щодо їх мінімізації. Фінансова політика повинна здійснюватись у напрямі забезпечення поетапного зниження дефіциту державного бюджету, зменшення державного і гарантованого державою боргу та вартості його обслуговування [15, с. 180].

В умовах воєнного стану надзвичайно важливо приділяти увагу взаємодії ланок фінансової політики з метою якісного формування та ефективного виконання бюджету в умовах жорсткої економії коштів.

Урядом було прийнято та оприлюднено 29 серпня 2023 року оновлену «Стратегію розвитку фінансового сектору України». Насамперед над Стратегією працювали такі державні інституції: Національний банк України, Міністерство фінансів України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Розробка даного документу передбачена Меморандумом про економічну та фінансову політику між Україною та Міжнародним валютним фондом.

Фінансова стратегія виступає як ефективний інструмент довгострокового планування; є основою розробки дієвих заходів забезпечення фінансово-бюджетної стійкості, стабільності та збалансованості, що сприяє прискоренню темпів економічного зростання [14, с. 196].

Стратегія спрямована на досягнення 5 таких стратегічних цілей:

- макроекономічна стабільність,
- фінансова стабільність,
- фінансова система працює на відновлення країни,
- сучасні фінансові послуги,
- інституційна спроможність регуляторів та ФГВФО [5].

«Стратегія розвитку фінансового сектору України» містить пріоритетні напрями та завдання розвитку. Насамперед, серед них: відновлення, розвиток фінансового сектору та забезпечення безперервності його роботи, поступове згортання надзвичайних пруденційних заходів. Також варто виділити відновлення фінансової інфраструктури на деокупованих територіях, забезпечення безбар'єрності та інклюзивності фінансового сектору.

Необхідно зазначити, що протягом декількох років фінансова політика держави переживає значні виклики. Пандемія коронавірусу, яка викликала скорочення ділової активності, що в подальшому значно вплинуло на реальні показники: відбулося падіння ВВП, зріс рівень безробіття, знизилася прибутки підприємств, скоротився рівень притоку інвестицій. На фінансовому ринку відбулося падіння усіх видів активів, акцій, облігацій, дорогоцінних металів тощо. Повномасштабні бойові дії поглибили процес падіння виробництва, ріст числа безробітних, послаблення

стійкості державних фінансів, загрози валютній стабільності. Відповідно, що загалом економіка зазнала значних втрат під впливом пандемії і військового вторгнення.

Одним із головних критеріїв фінансової стабільності економіки та держави є показник динамікв валового внутрішнього продукту, який характеризує економічну потужність країни і її забезпечення первинних потреб суспільства.

Показники рівня ВВП України за 2012-2022 роки дають можливість оцінити ступінь впливу всіх факторів на економічне середовище.

Таблиця 1

**Валовий внутрішній продукт України з 2012 по 2022 рр.  
(млн грн)\***

<b>Рік</b>	<b>Номінальний ВВП</b>	<b>Реальний ВВП</b>	<b>Відхилення</b>
<b>2012</b>	1408889	1304064	-7.4%
<b>2013</b>	1454931	1410609	-3.0%
<b>2014</b>	1566728	1365123	-12.9%
<b>2015</b>	1979458	1430290	-27.7%
<b>2016</b>	2383182	2034430	-14.6%
<b>2017</b>	2982920	2445587	-18.0%
<b>2018</b>	3558706	3083409	-13.4%
<b>2019</b>	3974564	3675728	-7.5%
<b>2020</b>	4194102	3818456	-9.0%
<b>2021</b>	5459574	4363582	-20.1%
<b>2022</b>	5191028	3865780	-25.5%

\*Джерело: складено за даними [6].

Аналізуючи показники номінального та реального рівнів ВВП (табл. 1), можна помітити, що найбільше відхилення між номінальним і реальним ВВП було у 2015 році (27,7%). Така різниця зумовлена впливом економічних та політичних факторів: зростання рівня інфляційних процесів протягом 2014-2015 років (зростання споживчих цін сягнуло 49%); воєнні дії на Сході країни, що знизило економічну активність і падіння рівня інвестицій [7].

Проте у 2020 році також спостерігався спад рівня ВВП через вплив пандемії коронавірусу. Відбулося зниження споживання у таких галузях економіки: транспортній та логістичній, сільськогоспо-

дарській. Найбільших втрат зазнав готельно-ресторанний бізнес, у зв'язку з введенням карантинних обмежень [8].

У 2022 році відбулося падіння рівня ВВП. У першому кварталі становило 14,9%, у другому – 36,9%, у третьому – 30,6%, у четвертому – 31,4%. Загалом за 2022 рік реальний ВВП України впав на 29,1%. Таке падіння потужності економіки країни було спричинено повномасштабною війною. Наслідки від пошкоджень, які суттєво вплинули на економічну активність держави: руйнування інфраструктури і виробництва, значна міграція населення, блокада портів та логістичних сполучень. Сукупність завданих збитків призвели до різкого скорочення споживчого попиту, інвестиційної діяльності, експорту та врожаїв. Важливо зазначити, що економіка швидко почала відновлюватися: налагодження нових логістичних зв'язків, релокація підприємств, повернення значної кількості громадян, співпраці з міжнародними партнерами [9].

За прогнозами, підсумок 2023 року ВВП України ймовірно перетнув рівень 5%, тобто буде вищим за жовтневий прогноз Національного банку в 4,9% [10].

Важливим завданням для підтримки сталого розвитку економіки є застосування міжнародного фінансового законодавства та світової практики у питаннях формування та регулювання фінансової політики держави. Варто зазначити, що це є необхідним етапом для адаптації ринкового механізму у процесі набуття членства в ЄС і розширення міжнародного партнерства. Саме тому уряд України працює над впровадженням нових нормативно-правових документів.

Інтеграційні процеси у світове середовище, що відбуваються в Україні, є невід'ємним етапом до покращення соціально-економічного розвитку суспільства. Співпраця України з міжнародними партнерами відкриває нові можливості для зміцнення економічного середовища та покращення інвестиційного клімату. На шляху до трансформації фінансової політики України в міжнародні фінансові інституції необхідно удосконалювати механізм фінансової системи та її відповідності згідно з міжнародними вимогами. Насамперед, це поступове впровадження європейського законодавства та норм. Дані зміни, у своїй перспективі, повинні



забезпечити: стабільний розвиток економіки, транскордонна співпраця, захист навколишнього середовища, інфраструктурну розбудову, якість послуг і соціальну безпеку населення, зменшення рівня корупції та злочинства.

Вагомим кроком для реалізації ефективної фінансової політики є доцільна економічна політика, яка має базуватися на моделі економічного розвитку держави.

Урядом з метою підвищення ефективності фінансової політики було проведено велику низку змін:

- 1) реформа фінансового сектора, що дає можливість регуляторам і учасникам фінансового ринку до протистояння кризі;
- 2) трансформація в напрямі податкової та митної політики;
- 3) гармонізація законодавства України та впровадження рекомендацій ЄС.

Пріоритети фінансової політики протягом останнього часу було змінено у бік забезпечення ефективності виконання місцевих бюджетів – оперативності та безперервності їх виконання. Саме тому уряд держави повинен оперативно реагувати та адаптовувати фінансовий механізм до змін, щоб у складних умовах воєнного стану забезпечити соціально важливі потреби суспільства.

Важливим новим вектором фінансової політики держави стала політика національної оборони та безпеки країни. Відповідно до ст.35 Закону України «Про національну безпеку України» на період 2022–2024 років обсяг видатків на фінансування сектору безпеки й оборони має становити не менше 5 відсотків запланованого обсягу внутрішнього валового продукту, з яких не менше 3 відсотків - на фінансування сил оборони [11]. Фінансування оборони у державному бюджеті на 2023 рік було передбачено у розмірі 1 141,1 млрд грн (видатки загального фонду – 1 006,07 млрд грн, спеціального фонду – 115,04 млрд грн, державні гарантії – до 20 млрд грн), або 18,2 % уточненого прогнозного показника ВВП, з яких на фінансове забезпечення сил оборони – 13,85% ВВП. Видатки на безпеку та оборону становлять 43,4% загального обсягу видатків державного бюджету [12].

**Висновки.** Надзвичайно важливо в умовах війни оперативно реагувати на виклики, які впливають на фінансову систему та виконання державою своїх функцій. Уряд працює над змінами з метою їх впровадження в фінансовий механізм та забезпечення стабільності роботи економіки, що прямо впливає на рівень виконання бюджету країни. Усі реформи фінансової політики доопрацьовуються та адаптуються відповідно до міжнародних стандартів. Станом на сьогодні, незважаючи на військовий стан та завдані збитки економіці, у країні функціонує бюджетна та банківська системи, державні установи виконують обов'язки, бізнес продовжує розвиватися й отримувати підтримку від держави. Взятю курс на членство в ЄС та розширюються міжнародні партнерства. Саме тому важливо продовжувати і в майбутньому досліджувати зміни в світовому ринковому середовищі, аналізувати вплив їх на економіку нашої країни.

#### **Список використаних джерел:**

1. Теорія фінансів : підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.
2. Запатріна І. Формування фінансової політики держави: євроінтеграційний вимір. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2012. № 2. С. 59-73.
3. Чугунов І., Качула С. Державна фінансова політика забезпечення соціального розвитку суспільства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*, 2020. № 2. С. 87-98.
4. Глущенко А. С. Фінанси : навч. посіб. Львів: Магнолія, 2014. 440 с.
5. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija\\_financovogo\\_sektoru\\_ua.pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sektoru_ua.pdf)
6. Індокси. Економіка України. ВВП України. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
7. 2015 рік: Економічні підсумки для України. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: [http://www.ier.com.ua/files/Regular\\_products/Economic\\_Summary/ES\\_2015\\_ukr.pdf](http://www.ier.com.ua/files/Regular_products/Economic_Summary/ES_2015_ukr.pdf)
8. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2022 році. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2022-rotsi>
10. ВВП України зріс більш ніж на 5% у 2023 році – НБУ. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/01/11/708634/>
11. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
12. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03.11.2022 № 2710-IX. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/1\\_\\_%D0%97%D0%A3\\_2710.pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/1__%D0%97%D0%A3_2710.pdf)

13. Чорновол А. О., Томнюк Т. Л. Сучасний інструментарій державної фінансової політики України в умовах пандемії. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2021. № III (83). С. 27–41.

14. Чорновол А.О. Фінансова стратегія в системі державного управління. *Економічний вісник Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Збірник наукових праць учених та аспірантів*. Переяслав, 2021. № 50. С. 193-198.

15. Чорновол А.О. Стратегічні пріоритети розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації. *Економічний вісник Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Збірник наукових праць учених та аспірантів*. Переяслав, 2022. № 52. С. 176-181.

### References:

1. Yukhymenko, P.I., Fedosov, V.M., Lazebnyk, L.L. et al. (2010). *Teoriya finansiv [Theory of finance]*. Kyiv, 576 p. (in Ukr.).

2. Zapatrina, I. (2012). Formation of the financial policy of the state: European integration dimension. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu [Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics]*, vol. 2, pp. 59-73 (in Ukr.).

3. Chugunov, I., Kachula, S. (2020). State financial policy of ensuring social development of society. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu [Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics]*.vol. 2, pp. 87-98 (in Ukr.).

4. Hluschenko, A.S. (2014). *Finansy [Finance]*. Mahnoliia, Lviv, 440 p. (in Ukr.).

5. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine. (2020). Strategy of the financial sector of Ukraine until 2025. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija\\_financovogo\\_sektoru\\_ua.pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sektoru_ua.pdf) (in Ukr.).

6. Minfin. Indexes. Ukraine economy. GDP of Ukraine. (2023). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (in Ukr.).

7. Institute of Economic Research and Political Consultations. 2015: Economic results for Ukraine. (2016). URL: [http://www.ier.com.ua/files/Regular\\_products/Economic\\_Summary/ES\\_2015\\_ukr.pdf](http://www.ier.com.ua/files/Regular_products/Economic_Summary/ES_2015_ukr.pdf) (in Ukr.).

8. State Statistics Service of Ukraine. Statistical information. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukr.).

9. National Bank of Ukraine. Commentary of the National Bank on changes in real GDP in 2022. (2023). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2022-rotsi> (in Ukr.).

10. Economic truth. Ukraine's GDP grew by more than 5% in 2023 – NBU. (2024). URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/01/11/708634/> (in Ukr.).

11. *On the national security of Ukraine*, Law of Ukraine of 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (in Ukr.).

12. *On the State Budget of Ukraine for 2023*, Law of Ukraine of 03.11.2022 № 2710-IX. Official website of the Ministry of Finance of Ukraine. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/1\\_\\_%D0%97%D0%A3\\_2710.pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/1__%D0%97%D0%A3_2710.pdf) (in Ukr.).

13. Chornovol, A.O., Tomniuk, T.L. (2021). Modern toolkit of the state financial policy of Ukraine in the conditions of the pandemic. *Visnyk Chernivetskoho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences]*, no. III (83), pp. 27–41 (in Ukr.).

14. Chornovol, A.O. (2021). Financial strategy in the state administration system. *[Ekonomichnyi visnyk Universytetu Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi. Zbirnyk naukovykh prats uchenykh ta aspirantiv Economic Bulletin of the University of Grigoriy Skovoroda in Pereiaslav. Collection of scientific works of scientists and graduate students]*. Pereiaslav, no. 50, pp.193-198 (in Ukr.).

15. Chornovol, A.O. (2022). Strategic priorities for the development of the financial system of Ukraine in the conditions of globalization. *Ekonomichniy visnyk Universytetu Hryhoriia Skovorody v Pereiaslavi. Zbirnyk naukovykh prats uchenykh ta aspirantiv [Economic Bulletin of the University of Grigory Skovoroda in Pereiaslav. Collection of scientific works of scientists and graduate students]*. Pereiaslav, no. 52, pp.176-181 (in Ukr.).